

פניני הרמה

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובכ"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו:

ויפל על צוארי בנימן אחיו ויבך ובנימן בכה על צואריו. (מה. יד.), פי' בילקוט דצוואר רמז לבית המקדש שעתיד להחרב, וצ"ב מה ענין ביהמ"ק לכאן? ונראה שגם יוסף וגם בנימין כולם כיוונו באותה שעה ליחד שמו ית', וכמו שפי' רש"י שכן עשה יעקב אבינו שקרא קריאת שמע, אלא אפשר שיוסף ובנימין היו מתדבקים בתפלתם ע"י כח בית המקדש, וכמו שנפסק בהלכות פתלה שידמה אדם כמו שעומד בבית המקדש, אבל יעקב אבינו בחינה אחרת היתה לו שאמר קריאת שמע, והוא בשבתך בביתך ובלכתך בדרך וכו', בחינת כל מקום אשר אזכיר את שמי, מדרגה יותר גבוהה, כי היא מדרגת עצמית של האדם של ושכנתי בתוכם [ואפשר הוא מה שבכו יוסף ובנימין שהיו תלויים בביהמ"ק וידעו שיחרדו, משא"כ יעקב לא הוצרך לזה].

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "מלכא עלאי"

[מתוך ספר בית אב שיחות החדש - נאמר בשנת תשנ"ט לפ"ק]

ממילשטאט זצ"ל שביאר שבכל ד' חלקי התורה גופא יש גדר פרד"ס.

ובהכרח הפרשיות של יוסף שבו מונח כל ענין ירידת הגלות וסוף הגאולה, כמו שהזכירו חז"ל כמה פעמים שהכל בכלל ואנכי ארד עמך ואנכי אעלך גם עלה, וכדאיתא במדרש (צג, יב) שכשם שיוסף נתוודע לאחיו בבכיה כך עתיד הקב"ה לפייס את ישראל בבכיה וכו'.

ודאי הפרשיות אלה אומרות דרשוני, כלשון רש"י בתחילת התורה, אבל צריך לדעת שכל הגדרות

הקדמתי כי לפעמים אפשר גם לנטות מן הפשט הפשוט, כי התורה נלמדת בדרך פשט רמז דרוש סוד, וכולם הם בכלל הבנת אמיתה של תורה, וכבר העיר מרן הגר"ח זצ"ל כי פשט הוא רק אחד מדרך לימודי התורה, ולא עוד אלא שיש לפשט גופא גדר רמז דרוש וסוד, וכן לכל אחד ואחד יש לרמז בחינת פרדס וכן הלאה [וכמו שכתב הרשב"ם (במקומות רבים) כי פשוטו הוא יותר מפשוטו של רש"י, ויש פשט אחר ויותר, וע"כ הדרושים שהביא רש"י הם בכלל פשוטו של מקרא כמש"כ רש"י כמה פעמים "באתי לפרש פשוטו של מקרא"]. וכן ראיתי בקונטרס כת"י של זקני הגה"ק הבעל שם

שנאמרו בזה אינם סוף הגדרה של הענינים שהם עמוק ואין סוף, אלא לפי הבנתנו.

הנה איתא **בהפטורה** (יחזקאל לו. טו - כא): "ויהי דבר ה' אלי לאמר: ואתה בן אדם קח לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה ולבני ישראל חבריו ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חבריו, וקרב אותם אחד אל אחד והיו לאחדים בידך: וכאשר יאמרו אליך בני עמך לאמר הלווא תגיד לנו מה אלה לך: דבר אלהם כה אמר אדני ה' הנה אני לקח את עץ יוסף אשר ביד אפרים ושבטי ישראל חברו ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד והיו אחד בידי: והיו העצים אשר תכתב עליהם בידך לעיניהם: ודבר אליהם כה אמר אדני ה' הנה אני לקח את בני ישראל מבין הגוים אשר הלכו שם וקבצתי אתם מסביב והבאתי אותם אל אדמתם" וגו' עיי"ש, והדברים צריכים הבנה, וכן מה שנאמר בסוף כי אני ד' מקדש את ישראל וגו' (שם כח).

ובמדרש בריש הפרשה (צג, ב): "כי הנה המלכים נועדו עברו יחדו כי הנה המלכים זה יהודה ויוסף עברו יחדו זה נתמלא עברה על זה וזה נתמלא עברה על זה כו' רעדה אחזתם שם אלו השבטים אמרו מלכים מדיינים אלו עם אלו אנו מה אכפת לנו". ועוד שם (אות ג) בשעה שהתודע יוסף לאחיו פרחו נשמתם ונעשה נס וחזרה עליהם. ועוד מובא בשם הזוהר דכשנתודע יוסף לאחיו תמהו השבטים כי נתגלה עמו מלכותא דעלאי.

והנה מהו מלכות עלאי ומלכות תתאי גם אני לא ידעתי, אלא לפי מה שנוכל להבין מן הגמרא. ואיתא **בגמרא פסחים** (דף נ.): "אמר רבי אחא בר חנינא לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת, לעולם הבא כולו הטוב והמטיב ושמו אחד, מאי אחד אטו האינדנא לאו שמו אחד הוא, א"ר נחמן בר יצחק לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה נכתב ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת אבל לעולם הבא כולו אחד נקרא ביו"ד ה"י ונכתב ביו"ד ה"י", וכלום היום אין ד' אחד ושמו אחד, אלא שהנהגתו ית' נסתרת מעינינו, הנהגתו ית"ש באמת הוא בדרך אחד ובתכנית - סוף מעשה

במחשבה תחילה, מכיון שתכלית רצונו ית' הוא להביא את האדם לשלמותו והעולם לשלמותו, אבל כיצד זה מתגלגל אין אנו מבינים, וחיים אנו בהרבה קושיות ואין אנו מבינים מקרי בני אדם ומאורעות העולם, רואים מה שנראה לנו רעה, ורואים אנו ירידת הדורות, ואכף ביד רשע, אבל האמת שהכל מתנהל לתכלית גלוי כבודו ית"ש ולתכלית הטוב [כמו מי שנוסע ברכבת, דאע"פ שהוא הולך לכיוון ההיפך בתוך הרכבת, הרכבת מוליכתו לכיוון הנכון שדרכה להגיע].

ועל כן בעוה"ז אנו מאמינים בכל זה אבל לא משיגים, ולכן מברכים דיין האמת, שהדיין ודאי יודע האמת, אבל לעת"ל כשיתגלה מלכותו ית"ש לעיני כל, ויתגלה המהלך העלאי האמיתי נבין הכל ואז יהיה ד' אחד ושמו אחד בגלוי. ולא רק בחינת א"ד שהוא האדון והמצוה אלא היה הוה ויהיה בהשגחה מכוונת לתיקון העולם במלכות שמים.

ומה היה הויכוח בין יהודה ויוסף? יוסף ידע המכוון והאמת בכל מה שעשה לפעול קיום החלום כי שתהיה ירידת מצרים לפי רצונו ית' לתקן חטא במה אדע, כדי שתנתן התורה ושיזכו לארץ ישראל, והוא עשה התיקון במצרים להכניע הס"א כדי שיהיה מקום קיום לכלל ישראל בגלות ע"י ארץ גושן ושירדו להפקד בפקד יפקוד. אולם יהודה לא הבין כל הנעשה והסתירות הנפלאות והתמיהות הנוראות בהנהגת יוסף, כמו שהעריך לפניו את דבריו, יוסף היה בחינת צדיק יסוד עולם בחינת מלכא עלאי, אבל יהודה מלכות בית דוד ומלכות תתאי, כיצד מתנהל העולם בעוה"ז, תמיהות בלי שנשיג ונבין, וברגע שיוסף התודע ואמר "אני יוסף" נעלמו כל התמיהות, ומובן כל ההתנהגות והמכוון ממנו - הטוב והמטיב, ההיה וההוה ומה שיהיה לעתיד, הוא ההתגלות שהיה אז בדיבור אני יוסף, והוא ההתגלות לעתיד, וכדאיתא במדרש שם עוד "אני ד'".

וענין פרחו נשמתן, הנה איתא **בגמרא שבת** (דף פח:): ששל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה במת"ת פרחו נשמתם, ובארנו כבר כי בכל דיבור שיצא מפי הקב"ה זכו ישראל להתעלות וההשגה, ופרחו נשמה זו ובאה אחרת גדולה ממנו, נשמה

והוא היום שאנו מחכים אליו, ולעת עתה חיים
אנו בתמהון, אבל מי שמתבונן בתורה כראוי
ורוצה לדעת האמת יכול להשיגו גם עתה, וכמו
שאנו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו בלחש,
ובפרט בהנהגת כלל ישראל אפשר לראות
באמונת התורה שעם כל הצלחת שלטון הרשעים,
אנו רואים שהקב"ה מנהיג עולמו לפי מה שכתבו
בתורה - וצדיק באמונתו יחיה.

יתירה וגדולה על כל דיבור ודיבור, כן היה כאן
אצל השבטים שנתגלה להם ההשגה האמיתית
של מלכא עלאי, ונתעלו נשמותיהם בהשגת
ההנהגה האמיתית.

והוא הנאמר בהפטורה שלעת"ל לא יהיה הסתר
ולא תהיינה ב' הנהגות של עץ יוסף לחוד ועץ
יהודה לחוד, אלא ינתן יהודה על עץ יוסף והיו
לאחדים, וככתוב שם ועבדי דוד מלך עליהם
לעולם.

* * *

משלחנו של רבינו [מאמרים מהתקופה האחרונה]:

מאמר "להודות ולהלל"

נאמר לכבוד מעמד קידוש ה' "להודות ולהלל" על משמר החינוך הטהור שהתקיים במעמד המונים
באולם 'ברנר' בעיר הבירה לונדון יצ"ו

[נכתב ע"י ה"כ מרן רבינו שליט"א בעצמו ות"ח לו על תרומתו מזמנו היקר לו מאוד]

הכינוס הזה נקרא "להודות ולהלל", הודאה בזמנו שהרי אנו נמצאים בערב חנוכה שתעודתו להודות ולהלל
להקב"ה על הנס שהחשמונאים מתתיהו ובניו ניצחו את מלכות יון שבאו לעקור תורה, לכאורה הי' ראוי
לומר להודות ולהלל למתתיהו ובניו על המלחמת מצוה להכניע מלכות הרשעה? אבל איתא במגילת
אנטיכוס שהחשמונאים חקקו על הדגל שלהם מכב"י דהיינו ר"ת של "מי כמוך באלים ד'", לומר
שהמלחמה הלזו היתה לכבוד שמים לבד בלי שום כונה אחרת, כמו"כ המלחמה שלנו נגד מלכות הרשעה
שרוצה לבטל חינוך התורה הוא כאותו המלחמה שניהלו מתתיהו ובניו ומסרו נפשם ע"ז לכבוד שמים וע"ז
יש לנו להודות ולהלל לד'.

איתא במדרש רבה בפרשתנו (פר' וישב) כינוסו וכינוס בניו הצילו מיד עשיו, לכאורה צ"ב מה פירוש
כינוסו, הרי על יעקב ובניו שייך לשון כינוס, אבל על יעקב בעצמו? איך יתיישב הלשון כינוסו מה כינוס
שייך אצל יחיד? והנאמר בזה, שכמו שיש כינוס עם אחרים כמו"כ יש כינוס של האדם עם עצמו, דהיינו
אדם יש לו מחשבות רבות והשקפות שונות וצריך להתכנס לברר מה עיקר כוונתו ומה עיקר מחשבתו במה
שהוא עושה, כדי שיהיה לתכלית אחד בלבד לכבוד שמים בלבד בלי שום התערבות של השקפות
ומחשבות אחרות בלתי לד' לבדו, וזהו כינוסו האמור אצל יעקב, והוא יסוד ההצלה שכל או"א מכל
המתכנסים וכל או"א לעצמו יהיה לכבוד שמו ית' לבד והוא שהקב"ה עשה הנס הזה שהמשלה הרשעה
נכנעה.

וכן אנו רואים בתפילת שמו"ע אחר תפלת ולמלשינים אל תהי תקוה נאמרה הברכה של כלל ישראל על
הצדיקים הלוחמים מלחמת ד' על הצדיקים ועל החסידים וכו' יהמו נא רחמין ד' אלוך, ותן שכר טוב לכל
הבוטחים בשמך באמת, ושים חלקינו עמם, ולא נבוש כי כך בטחנו בא"י משען ומבטח לצדיקים, היינו
שבמלחמת ד' צריכים לסמוך רק בבטחון לד' שהוא יעמוד לנו לקדש שם שמים להודות ולהלל לד' להאמין

שרק על ידו ית' נוכל לנצח בלא שום כונה אחרת (ולא כמו שנתפרסם שע"י שותפות עם הרשעים ולקחת כסף מהרשעים הצילו, מה שכל בר דעת מבין שמי פתי יאמין זאת).

ולא עוד הדבר אי אפשר שראיתי במהר"ל שכתב שכשאנשי כנה"ג ביטלו יצרא דע"ז וביקש ממלא מקום שאלוהו מה הוא רוצה במקומו וענה שיהא יצר להשגת ממון והסכימו ע"ז וכשסיפרתי זאת למרן החזו"א זצ"ל שכן כ' מהר"ל אמר לי היינו להורות כי אהבת ממון הוא מעין ע"ז נמצא דמי שחושב להינצל מן הגוים ע"י קבלת כסף הוא כעין עבודה זרה וע"י עבודה זרה לא שייך להציל.

ומעשה שהי' בסוף המלחמה כשבאר"י לא ידעו כלל גודל החורבן ולא הי' כמעט קשר עם חו"ל זולת דרך הסוכנות הציונית וכשנודע גודל החורבן עלתה במחשה שצריכים להציל את שארית הפליטה אבל לא הי' קשר זולת ע"י עבודה עם הציונים, וזכורני שחותני (הג"ר משה בלויא זצ"ל) שהי' ראש מנהיגי היהדות החרדית באר"י שאל את מרן החזו"א עם מותר לו לצורך ההצלה לעבוד עם הציונים, ושאלו מרן החזו"א למה אתה צריך להציל, הלא רק מפני שלאחר מאה ועשרים ישאלו בבי"ד של מעלה "ר' משה למה לא הצלת את הנשואים שהי' ביכלתך להציל", תענה להם כי לא התאפשר זולת ע"י הליכה עם הציונים ועם הציונים אי אפשר להציל, ואני אהיה שם ואני ערב שהבי"ד של מעלה יקבלו תשובתך, כל זה אני זוכר, ודי לחכימא ברמיזא.

ועוד הלא ידוע המבואר במסילת ישורים ובכל הספרים שעיקר היותינו בעוה"ז הוא לקיים מצות ולעבוד ולעמוד בנסיון, שהקב"ה מביא אדם לידי נסיון כדי שיעמוד בו ויבוא בזה לחיי העוה"ב, וידוע שכתבו הקדמונים שהנסיון האחרון לפני ביאת המשיח יהיה ע"י לימודי חול במקום לימודי קודש או ע"י עירוב לימודי קודש וחול, וזה הנסיון האחרון, נמצא כי הגזירות האלו שגוזרים הרשעים האלו ושותפיהם הוא הברור אם אנו עומדים בנסיון או לא, נמצא מי שנכנע להם לא עמד בנסיון ואלו שעמדו עמדו בנסיון והוא מה שהקב"ה רוצה, הרי העקשנות שלא להיכנע להם בכי הוא זה והמסירות נפש לזה הוא הניצחון, וזה מה שהקב"ה רוצה, נמצא שקידוש ד' לכבוד שמים הוא חובת השעה ולא עוד אלא מדובר כאן על הצלת חינוך התורה החדרים והישיבות שלא יעשו שום שינוי מישראל' סבא, ואהבת התורה ותשוקת התורה ולימוד תורה לשמה הוא חובת היום, והוא בין לרשב"י שצריך ללמוד כל היום ובין לר' ישמא' שכשיש מי שלא זוכה לזה כדרך רשב"י הוא רשאי לעסוק בפרנסתו אבל בשעה שאינו עוסק הוא מחוייב ללמוד כל התורה כולה כפי יכלתו.

ע"כ נמצא שהי' כאן נס גדול ע"י ביטול הגזירה, נס שעשה הקב"ה, והנה מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל אמר שאם הקב"ה עושה נס הוא גם עושה שהמכוון של הנס יתקיים, ולמד זה ממלך סדום שנפל בטיט ולא הי' יכול לצאת ופי' רש"י שע"ז הי' קידוש השם שהיו שלא האמינו שאברהם יצא מאור כשדים מהכבשן וכשראו שמלך סדום יצא מן הטיט האמינו למפרע בהצלת אברהם מכבשן האש, וקשה הלא הנס הי' לכאורה לכבוד מלך סדום? אלא שלמדים מזה שכשהקב"ה מביא נס הוא מביא גם המכוון שיצא מזה שילמדו על הצלת אברהם מכבשן האש, שיתגדל שמו של הקב"ה בעולם, ולדין כמו"כ כשנעשה הנס הזה בביטול הגזירה האיומה יתקיים התכלית המכוון דהיינו שיהיה כבוד שמים וחיזוק התורה.

ואלו שהתחילו לנפול נפול תפול, חזק ונתחזק!